

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
AV/SDA/2011/22302

Uw referentie
2011Z24966

Bijlagen
Antwoorden
Afschrift brief aan Europese
Commissie

Datum 22 december 2011

Betreft Kamervragen van de leden Koser Kaya en Schouw (D66) over de bijdrage
van Poolse arbeidsmigranten aan de Nederlandse economie

Hierbij zend ik u de antwoorden op de Kamervragen van de leden Koser Kaya en
Schouw (beiden D66) over de bijdrage van Poolse arbeidsmigranten aan de
Nederlandse economie.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

H.G.J. Kamp

2011Z24966

Vragen van de leden Koşer Kaya en Schouw (beiden D66) aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de grote bijdrage van Poolse arbeidsmigranten aan de Nederlandse economie (ingezonden 2 december 2011)

Datum

Vraag 1

Wat is uw reactie op het bericht 'Polen goed voor Nederlandse economie'? 1)

Onze referentie

AV/SDA/2011/22302

Antwoord 1

Iedereen die werkt draagt bij aan de economie. Dat geldt ook voor arbeidsmigranten uit EU-lidstaten. Echter, het is ook duidelijk dat arbeidsmigratie problemen met zich meebrengt, zoals malafide uitzendbureaus, huisvesting en een toenemend beroep op de sociale zekerheid.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u de 1,8 miljard euro die Poolse arbeidsmigranten bijdragen aan de Nederlandse economische groei? Hoe verhoudt dit zich tot het huidige kabinetsbeleid dat is gericht op het sneller terugsturen van Polen en het in grotere mate uitsluiten van de sociale zekerheid? Heeft dit het risico dat Nederland een onaantrekkelijke reputatie krijgt? Is hierbij de uitspraak van de Poolse minister Pawlak, dat 'de onderlinge verhoudingen tussen Polen en Nederland kunnen verzuren', een eerste teken aan de wand? 2)

Antwoord 2

Het kabinet heeft maatregelen getroffen om arbeidsmigratie uit EU-lidstaten in goede banen te leiden, zoals uiteengezet in mijn brieven van 14 april 2011 en 18 november 2011.¹ Een deel van de maatregelen betreft de terugkeer van EU-burgers die geen verblijfsrecht meer hebben in Nederland, bijvoorbeeld omdat ze werkloos zijn. Dit is niet de categorie die een positieve bijdrage levert aan de Nederlandse economie. Over de maatregelen van het kabinet vindt regelmatig overleg plaats met de andere EU-lidstaten en de Europese Commissie. Dit overleg verloopt in een goede verstandhouding.

Vraag 3

Deelt u de mening dat van Bulgaren en Roemenen soortgelijke positieve economische effecten mogen worden verwacht? Hoe verhoudt dit zich tot uw voornemen om – via het behoud van de tewerkstellingsvergunning vanaf 2012 – een administratieve barrière voor Roemeense en Bulgaarse arbeidsmigranten in stand te houden?

Antwoord 3

In ons land staan honderdduizenden mensen aan de kant met een uitkering. Het kabinet vindt dat eerst het in Nederland beschikbare arbeidspotentieel moet worden benut, voordat arbeidsmigranten worden ingezet. Het verminderen van het aantal mensen met een uitkering levert een positieve bijdrage aan de Nederlandse economie. Extra instroom van Bulgaren en Roemenen is dan ook niet wenselijk, temeer omdat er naast de Nederlandse werklozen ook nog eens ongeveer 300.000 migranten uit Midden- en Oost-Europa in Nederland zijn.

¹ *Kamerstukken II 2011-2012, 29 407, nrs. 118 en 132.*

Vraag 4

Klopt het dat u de tewerkstellingsvergunning vanaf 2012 alleen mag handhaven bij een ernstige/dreigende verstoring van de arbeidsmarkt en na kennisgeving aan de Europese Commissie? Wilt u de brief aan de Commissie, waarin u aannemelijk maakt dat de Nederlandse arbeidsmarkt ernstig/dreigend is verstoord, eerst aan de Kamer voorleggen?

Datum

Onze referentie

AV/SDA/2011/22302

Antwoord 4

Conform de bepalingen van het Toetredingsverdrag met Bulgarije en Roemenië hebben de lidstaten van de Europese Unie de mogelijkheid om tot uiterlijk 1 januari 2014 overgangsmatregelen toe te passen voor het werknemersverkeer met deze landen. Dit is inderdaad alleen mogelijk in geval van ernstige verstoringen van de arbeidsmarkt of het dreigen daarvan. De Europese Commissie ontvangt voor het einde van het jaar een notificatie over het Nederlandse standpunt. De tekst van deze notificatiebrief is als bijlage bijgevoegd. In deze tekst is aangesloten bij de redenering zoals aangegeven in mijn brief van 18 november, aangevuld met de meest recente CPB-ramingen over de arbeidsmarkt. Om die reden heb ik het niet nodig gevonden om de notificatiebrief eerst aan de Kamer voor te leggen.

- 1) www.nu.nl, 30 november 2011
- 2) Volkskrant, 4 juli 2011

Tekst Nederlandse notificatie aan Europese Commissie werknemersverkeer met Bulgarije en Roemenië

Conform de bepalingen van het Toetredingsverdrag met Bulgarije en Roemenië hebben de lidstaten van de Europese Unie de mogelijkheid om tot uiterlijk 1 januari 2014 overgangsmaatregelen toe te passen voor het werknemersverkeer met deze landen. Dit is mogelijk in geval van ernstige verstoringen van de arbeidsmarkt of het dreigen daarvan. Door middel van dit schrijven deel ik u mede dat Nederland van deze mogelijkheid gebruik zal maken. Dit betekent dat tot 1 januari 2014 een tewerkstellingsvergunning is vereist voor Bulgaarse en Roemeense werknemers. Deze vergunning wordt alleen verleend wanneer er geen aanbod beschikbaar is op de Nederlandse arbeidsmarkt en vanuit EU-lidstaten waarvoor al vrij verkeer van werknemers geldt. De verlenging van het overgangsregime laat onverlet dat voor hooggeschoolde Roemenen en Bulgaren de mogelijkheid blijft bestaan van versoepelde toelating tot de Nederlandse arbeidsmarkt op basis van de Nederlandse kennismigrantenregeling. Ook kunnen Bulgaren en Roemenen uiteraard gebruik maken van het vrij verkeer van diensten.

Het besluit van de regering om van de derde fase van de transitieperiode gebruik te maken is tot stand gekomen in overleg met het Nederlandse parlement. Aan dit besluit liggen de volgende overwegingen ten grondslag. De Nederlandse arbeidsmarkt is verslechterd als gevolg van de economische crisis, en zal op korte termijn verder verslechteren. Vooral in de laatste maanden is de werkloosheid in Nederland snel aan het stijgen. Uit de meest recente ramingen van het Centraal Planbureau (CPB)¹ blijkt dat de Nederlandse economie in een recessie verkeert en dat deze in 2012 met 0,5% punt krimpt, terwijl de werkloosheid in 2012 flink oploopt: van 5,5% in 2011 naar 6,5% in 2012.

Uit onderzoek dat in opdracht van de regering is verricht met het oog op het te nemen besluit over vrij werknemersverkeer met Bulgarije en Roemenië², blijkt dat werknemers uit Bulgarije en Roemenië doorgaans laaggekwalificeerd werk verrichten. Zij concurreren met andere werknemers aan de onderkant van de arbeidsmarkt. De onderkant van de arbeidsmarkt staat er in het algemeen slechter voor dan de arbeidsmarkt als geheel. Volgens de laatste metingen van de werkloosheid naar opleidingsniveau bedroeg het werkloosheidspercentage voor mensen met alleen basisonderwijs 10%, bijna het dubbele van het gemiddelde werkloosheidspercentage. Een herleving van de crisis zal opnieuw druk zetten op de onderkant van de arbeidsmarkt. Bovendien zijn er in Nederland ongeveer 500.000 mensen met een uitkering, die wel kunnen werken maar dit niet doen. Nederland wil zoveel mogelijk éérs dit arbeidspotentieel benutten, en het arbeidspotentieel uit EU-lidstaten voor wie al vrij verkeer van werknemers geldt, voordat werknemers uit Bulgarije en Roemenië worden toegelaten tot onze arbeidsmarkt.

Behalve aanbod in Nederland is ook in toenemende mate aanbod beschikbaar vanuit EU-lidstaten waarvoor al vrij verkeer van werknemers geldt. De laatste jaren is in Nederland de omvang van het werknemersverkeer uit deze – vooral Midden- en Oost-Europese-

¹ 'Nederland in recessie, Decemberraming 2011', CPB, 13 december 2011.

² Prof. G. Engbersen e.a., 'Arbeidsmigratie in vieren: Bulgaren en Roemenen vergeleken met Polen', augustus 2011.

landen, sterk gestegen. Het aantal personen uit Midden- en Oost-Europa dat in 2009 in Nederland verbleef wordt al geschat op tussen de 286.000 en 326.000. Hiervan wordt het aantal Bulgaren geschat op 58.000 - 71.000 en het aantal Roemenen op 35.000 - 46.000.³ Nederland heeft tot nu toe moeite gehad om deze stroom van werknemers goed te verwerken. Uit een raming van het CPB⁴ blijkt dat het aantal werknemers uit Bulgarije en Roemenië dat zich permanent zal vestigen in Nederland toeneemt met 1.000 - 20.000 per jaar, als er per 1 januari 2012 sprake zou zijn van vrij werknemersverkeer. De hoogte van de bovengrens wordt voornamelijk bepaald door het toelatingsbeleid van andere EU-landen. Wanneer behalve de groei van het aantal werknemers dat zich permanent in Nederland vestigt ook de groei van het aantal tijdelijke migranten wordt meegeteld, zal het aantal zeker hoger uitvallen. De ervaring heeft overigens geleerd dat in Nederland de werkelijke aantallen werknemers uit nieuwe lidstaten telkens vele malen hoger uitvallen dan de ramingen hadden aangegeven.

De stijging van het aantal werknemers uit Midden- en Oost-Europa in Nederland is niet in overeenstemming met de bevindingen van de Europese Commissie, zoals beschreven in het rapport dat de Commissie 11 november 2011 heeft gepubliceerd over het functioneren van de overgangsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers vanuit Bulgarije en Roemenië. Voor Nederland wordt uitgegaan van niet meer dan ongeveer 100.000 burgers uit de nieuwe lidstaten in 2010, terwijl het werkelijke aantal fors hoger is uitgevallen, zoals hierboven aangegeven. De conclusie van het rapport luidt dat er tot nu toe geen bewijs is voor een disproportioneel gebruik van uitkeringen door recent gemigreerde werknemers uit Bulgarije en Roemenië. Deze conclusie biedt weinig houvast voor mogelijk toekomstige ontwikkelingen, bijvoorbeeld als gevolg van een verdere verslechtering van de economie. Bovenvermelde redenen hebben het kabinet ertoe doen besluiten het werknemersverkeer vanuit Bulgarije en Roemenië in lijn met het toetredingsverdrag tot 2014 te beperken.

Nederland geeft de Europese Commissie algemene toestemming om aan derden toegang tot deze kennisgeving te verlenen.

³ Heijden, P. van der, M. Cruyff en G. van Gils, 'Aantallen geregistreerde en niet-geregistreerde burgers uit MOE-landen die in Nederland verblijven', Utrecht, 2011.

⁴ 'Arbeidsmigranten uit Oost-Europa', CPB, 26 augustus 2011, www.cpb.nl.